

01.11.2023

Asia/10

§ 252

Valtuutettu Petra Malinin aloite saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista

HEL 2023-003748 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginvaltuusto katsoi aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Petra Malinin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Petra Malin ja 28 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että Helsinki sitoutuu saamelaislasten ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen ja lähtee toteuttamaan lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksissä esitettyjä toimenpiteitä, kuullen toteutuksessa helsinkiläisiä saamelais- ja romanilapsia.

[”Tulee fiilis, et nää oikeesti hyväksyy mikä mä oon” : Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

[”Kiva että juuri minä saan opiskella tätä kieltä ja se on osa kulttuuriani” : Saamelaislasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

Kaupunginhallitus pitää tärkeänä, että toimenpide-ehdotuksia toteutetaan, romani- ja saamelaislapsia tuetaan ja syrjintää vähennetään. Toimialoilla toteutetaan jo nyt useita toimenpiteitä, jotka ovat vastaavia lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksessä esitettyjen kanssa. Toimenpide-ehdotusten hyödyntäminen on osittain riippuvaista myös palvelujen kysynnästä. Toimialoilla seurataan ja arvioidaan tyytyväisyyttä romani- ja saamelaistaustaisten lasten ja nuorten palveluihin.

Yhdenvertaisuuden toteutuminen palveluissa

Yhdenvertaisuus on lakisääteinen velvoite. Lainsäädäntö myös velvoittaa, että asiakkaan palvelun ja mm. hoidon tarpeen arviointi laaditaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Helsingin kaupungin toimintaa ohjaavat lain lisäksi kaikkien ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät suunnitelmat ja ohjelmat, kaupunkistrategiasta alkaen.

Toimialoilla lisätään edelleen tietoisuutta saamelais- ja romanikulttuurista ja kiinnitetään huomiota saamelais- ja romanilasten ja -nuorten yhdenvertaiseen kohteluun. Osana yleisiä, kaikille suunnattuja palveluja, kuten neuvolapalveluja sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa, huomioidaan lapsen ja nuoren yksilölliset ja kulttuuriset erityistarpeet.

Osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus -hanketta on kehitetty ja otettu käyttöön Hyvinvointia kaikille (HYVÄ) -mallin, joka edistää toimijoiden kokonaisvaltaista ja yhteistä ymmärrystä lapsen ja nuoren yksilöllisestä tilanteesta sekä kehitysympäristöstä.

Yhteistyö ja kuuleminen palvelujen kehittämisessä

Romanijärjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätön osa romanilasten, -nuorten ja perheiden tukemisen rakenteita. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala tekee aktiivista yhteistyötä romanijärjestöjen ja toimijoiden kanssa ja on mukana eri verkostoissa, joiden tehtävänä on edistää romanilasten, -nuorten ja -perheiden tukea. Perhe- ja sosiaalipalvelujen lapsiperheiden sosiaaliohjauksen yksikössä työskentelee ohjaaja, jonka tehtävänä on romaniperheiden monialainen tukeminen sekä verkostoyhteistyö.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimiala ovat tehostaneet yhteydenpitoa ja yhteistyötä romanijärjestöjen kanssa ja tulevat toteuttamaan Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 toimenpidesuosituksia. Lapsiasiavaltuutetun laatiman romanilapsia koskevan selvityksen toimenpide-ehdotukset ovat osin päällekkäisiä tai limittäisiä Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 toimenpidesuosituksen kanssa.

Romanijärjestöjen kanssa järjestetään vuosittain yhteistyötapaaminen kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan edustajien kanssa. Saamenkielisen väestön edustajien kanssa on suunnitteilla järjestettäväksi vastaava yhteistyötapaaminen kuin romanijärjestöjen edustajien kanssa. Tapaamisessa tullaan käsittelemään myös lasten ja nuorten hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyviä aiheita.

Romanioppijoiden tuen verkoston kautta romanilapsia kyetään osallistamaan heitä koskevien päätösten yhteydessä. Romanioppijoiden tuen

verkosto järjesti romanioppijoille ja -huoltajille suunnatun infotilaisuuden oppivelvollisuuden laajenemisesta vuonna 2021 ja pitää vuosittain vanhempainillan yhteishausta ja toisen asteen opiskeluvaihtoehdoista. Pääkaupunkiseudun opinto-ohjaajien seminaariin keväällä 2025 on suunnitteilla koulutus romanioppijoiden ohjaamisesta ja tukemisesta.

Helsinki on tällä strategiakaudella sitoutunut aktiivisesti edistämään osallisuutta lasten ja nuorten arjessa (KH 7.2.2022 117 §). Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja että lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti koko kaupungissa. Helsingissä on käytössä myös monipuolisia vaikuttamisen menetelmiä ja kanavia nuorille. Näiden kanavien lisäksi vahvistetaan lisäksi saamelais- ja romaninuorten mukaan kutsumisen tapoja.

Työllisyys ja osallisuus

Syksyllä 2023 Romako-hanke järjestää Stadin ammatti- ja aikuisopiston henkilöstölle koulutuksia romanikulttuurista ja romaninuorten opiskelusta toisella asteella. Romako-hankkeen työnantajapooli on hakupalvelu, josta romanitaustaiset opiskelijat ja valmistuneet voivat etsiä itselleen sopivia työnantajia työ- ja harjoittelupaikkoja varten. Nuorisopalvelukokonaisuus on jo ilmoittanut osan nuorisotyöyksiköistään pooliin ja toimialalla lähdetään selvittämään mahdollisuuksia laajentaa toimintamallia muihinkin palvelukokonaisuuksiin.

Stadin ammatti- ja aikuisopistossa työssäoppimispaikkojen etsimisessä voidaan tehdä tehostettuja toimenpiteitä, mikäli opiskelijan kulttuuristausta sitä edellyttää. Lasten ja nuorten kanssa työskentelevien opiskelijoiden työharjoittelujaksolle valmentautumisessa voidaan tarvittaessa hyödyntää Romako-hankkeen toimijoita. Varhaiskasvatuksen nuorten kesätyöhakulomakkeessa annettiin etusija valinnassa niille hakijoille, jotka ovat saaneet tiedon kesätyöpaikasta Romanifoorumin kautta.

Stadin ammatti- ja aikuisopisto on toteuttamassa Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa hanketta, jossa tuetaan romanien sujuvia siirtymiä ammattikoulutukseen ja sieltä työelämään, yrittäjyyteen ja jatkokoulutukseen. Osallistujille tarjotaan henkilökohtaista ohjausta ja vertaistukea.

Kaupungin nuorisotyössä on toteutettu noin 20 vuoden ajan romaninuorille myös erillistä, heidän tarpeidensa mukaista, ainoastaan romaninuorille kohdennettua työtä. Romaninuorille on tarjolla säännöllisesti kerhotoimintaa, retkiä, leirejä, tapahtumia sekä yksilöllistä tukea nuoren tarpeisiin vastaten, esimerkiksi koulunkäyntiin ja mielekkääseen vapaa-aikaan liittyen. Romaninuoria ja -aikuisia on jo pitkään ollut työntekijöinä, harjoittelijoina, oppisopimusopiskelijoina ja kesätyöntekijöinä nuori-

sopalvelukokonaisuudessa. Kansallista romanipäivää vietetään vuosittain yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Romaninuorille suunnatun työn kehittämisessä kuullaan aktiivisesti nuoria ja pyritään vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Esimerkkinä tästä ovat yhdessä muiden pääkaupunkiseudun nuorisotoimien ja romanijärjestöjen kanssa jo pitkään toteutettu leiritoiminta, joka tukee nuoria mm. koulutukseen ja työelämään, hyvinvointia vahvistaviin elämäntapoihin ja laajemmin elämänhallintaan liittyvien taitojen kehittämisessä. Osana Romanipoliittisen ohjelman toimenpide-ehdotuksia on myös suunnitella romaninuorten vapaa-ajanviettoon liittyvä tutkimushanke.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nuorisopalvelukokonaisuudessa ei toistaiseksi olla tunnistettu erillistä tarvetta kohdentaa toimintaa saamelaisnuorille.

Opiskelu ja osaamisen kehittäminen

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala käynnisti vuonna 2019 romanioppijoiden tuen verkoston, jossa tehdään yhteistyötä romanitoimijoiden kanssa. Mukana on toimijoita aluehallintovirastosta, Suomen Diakoniaopistosta, Romako-hankkeesta ja kaupungin eri toimialoilta. Noin puolet verkoston jäsenistä on romanitaustaisia.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kehitetään parhaillaan mallia, jolla huoltajien osallisuutta kasvatukseen ja koulutukseen työhön saadaan vahvistettua. Lisäksi romanioppijoiden tuen verkosto on järjestänyt romanivanhemmille vanhempainiltoja, joissa on tuettu vanhempien kykyä auttaa nuoria heidän koulupolullaan.

Romanikieltä voi opiskella perusopetuksen aikana oman äidinkielen opintoina. Lukuvuonna 2022–23 Helsingin kaupungille ei kuitenkaan ole saatu romanikielen opettajaa, joten kielen opiskelu ei ole käytännössä ollut mahdollista. Tavoitteena on saada perusopetukseen romanikielen opettaja lukuvuodelle 2023–24. Rekrytointimarkkinointia suunnataan erityisesti kolmannen sektorin verkostoille näkyvyyden lisäämiseksi ja hakijoiden löytämiseksi. Tiedotusta romanikielen opiskelumahdollisuudesta huoltajille tehostetaan.

Helsingin kaupunki ottaa saamelaislapset ja -nuoret huomioon kasvatuksen ja koulutuksen järjestämisessä. Päiväkoti Susannassa on pohjoissaamenkielinen ryhmä 1–5 -vuotiaille lapsille ja Pasilan peruskoulussa on pohjoissaamenkielinen esi- ja perusopetuksen ryhmä. Tähän mennessä kysyntä saamenkielisille ryhmille ei kuitenkaan ole ollut niin suurta, että uusien ryhmien perustamista olisi tarvinnut suunnitella.

Utsjoen kunta tuottaa saamen kielten etäopetusta, johon Helsingin peruskoulujen ja lukioden opiskelijat voivat osallistua. Lukio-opintojen lopussa on mahdollista suorittaa saamen ylioppilastutkinto. Saamenkielisten ryhmien kaltaisten verkostojen kautta saamelaislapsia kyetään osallistamaan heitä koskevien päätösten yhteydessä.

Tietoisuuden lisääminen

Tietoisuutta saamelaiskulttuurista edistetään ennen kaikkea saamelaisien kansallispäivän (6.2.) alla, jolloin Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksen yksiköihin ja kouluille jaetaan tietoa saamelaisten historiasta, kielistä ja kulttuurista. Helsingin kaupungin pohjoissaamen opetuksessa Pasilan peruskoulussa käytetään kansallisesti tuotettua opetusmateriaalia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee myös yhteistyötä saamen kielten etäopetusta tuottavan Utsjoen kunnan kanssa.

Romanien ja saamelaisten kansallispäivinä useissa kirjastoissa järjestetään näyttelyitä romanien ja saamelaisten teoksista sekä romani- ja saamelaiskulttuurista kertovasta aineistosta. Tämän vuoden romanijärjestöjen yhteistyötapaamisessa sovittiin muun muassa järjestettäväksi seuraavan romanien kansallispäivän 8.4.2024 tapahtumia ja sisältöjä entistä laajemmin palvelukokonaisuuksien ja romanijärjestöjen yhteistyönä

Asiasta on saatu sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnan, kasvatus- ja koulutuslautakunnan sekä kulttuuri- ja vapaa-ajanlautakunnan lausunnot. Esitys on lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 ja 4 momentin mukaan kaupunginhallitus vastaa aloitteeseen, jonka on allekirjoittanut vähintään 25 valtuutettua, ja esittää sen kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi.

Esittelijä

Kaupunginhallitus

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Petra Malinin aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

01.11.2023

Asia/10

Kaupunginhallitus 09.10.2023 § 598

HEL 2023-003748 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:
Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

02.10.2023 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Jan Ihatsu, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 36276
jan.ihatsu(a)hel.fi

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta 29.08.2023 § 148

HEL 2023-003748 T 00 00 03

Lausunto

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon valtuutettu Petra Malinin ja 28 muun valtuutetun saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnista ja oikeuksista koskevasta valtuustoaloitteesta:

"Aloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki sitoutuu saamelaislasten ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen ja lähtee toteuttamaan Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksissä esitetyjä toimenpiteitä, kuullen toteutuksessa helsinkiläisiä saamelais- ja romanilapsia.

[Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvitys: "Tulee fiilis, et nää oikeesti hyväksyy mikä mä oon" : Romanilasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

[Lapsiasiavaltuutetun toimiston selvitys: "Kiva että juuri minä saan opiskella tätä kieltä ja se on osa kulttuuriani" : Saamelaislasten hyvinvointi ja oikeuksien toteutuminen](#)

Lausunto on pyydetty myös kasvatus- ja koulutuslautakunnalta sekä kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta, joiden toimialoille toimenpideehdotukset pääosin kohdentuvat. Tämä lausunto koskee niitä selvitysten toimenpideehdotuksista, jotka koskevat sosiaali-, terveys- ja pelas-

tustoimea. Näitä ovat romanilasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä seuraavat:

- Tuetaan vanhemmuutta ja turvataan hyvinvointi romaniperheissä.
- Vahvistetaan opettajien ja muiden aikuisten kykyä puuttua syrjintätilanteisiin.
- Tuetaan romanilapsia lapsuuden nivelvaiheissa ja tarjotaan lapsille yksilöllistä tukea.
- Kohdataan romanilapset yksilöinä eikä kulttuurinsa edustajina.
- Jatkossa on tärkeää varmistaa romanilasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Saamelaislasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimea koskeva toimenpide-ehdotus:

- Varmistetaan saamelaislasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta pitää tärkeänä, että toimenpide-ehdotuksia toteutetaan ja romani- ja saamelaislapsia tuetaan ja syrjintää vähennetään.

Palvelujen yhdenvertaisuus

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala järjestää universaaleja ja yhdenvertaisia palveluja, joissa huomioidaan asiakkaiden yksilölliset ja kulttuuriset tekijät ja tarpeet. Tähän sisältyy kaikkien lasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistäminen. Tämä koskee myös romani- ja saamelaislapsia.

Yhdenvertaisuus on lakisääteinen velvoite. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintaa ohjaavat lain lisäksi kaikkien ihmisten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävät suunnitelmat ja ohjelmat, kuten Helsingin kaupunkistrategia, Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, Helsingin hyvinvointisuunnitelma sisältäen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelustrategia sekä sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet. Kansallisen Suomen Romanipoliittisen ohjelman (Rompo) 2023–2030 painopisteet lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistämiseen ovat samansuuntaisia kuin toimialaa ohjaavat muut asiakirjat. Käytössä ovat myös kaupunkitasoiset turvallisen tilan periaatteet.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on mukana kaupunkitasoisessa Lapsiystävällinen kunta -työssä, jonka yhtenä toimenpiteenä tarjotaan henkilöstölle kansallisen lapsistrategian tuottamaa koulutusta lapsen oikeuksista. Kansallisen lapsistrategian tuottama koulutuskokonaisuus sisältää koulutusta myös haavoittavassa asemassa olevista lapsista.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta toteaa, että romanilasten oikeuksia ja hyvinvointia koskevassa selvityksessä esille tullut lasten toive tulla kohdatuksi yksilönä eikä kulttuurinsa edustajana on tärkeä ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palvelujen lähtökohta. Tämän vuoksi toimialalla on toteutettu ja toteutetaan henkilöstön osaamisen kehittämisen toimenpiteitä tarjoamalla koulutusta syrjinnästä ja siihen puuttumisesta, epäasialliseen kohteluun puuttumisesta asiakas- ja potilastyössä sekä kaupunginkanslian toteuttamana kulttuurisensitiivisistä kohtaamisesta.

Yksilöllisten palvelu- ja hoidon tarpeiden huomioiminen

Lainsäädäntö velvoittaa, että asiakkaan palvelun ja hoidon tarpeen arviointi laaditaan yksilölliset tarpeet huomioiden (sosiaalihuoltolaki 36 §, lastensuojelulaki 26 §, oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 15 § ja 17 §, terveydenhuoltolaki 51 §).

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta katsoo, että palveluissa on tärkeää tunnistaa lasten ja nuorten erityispiirteet, jotka voivat liittyä heidän taustaansa tai elämäntilanteeseensa. Osana universaaleja kaikille suunnattuja palveluja, kuten neuvolapalveluja sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoa, huomioidaan lapsen yksilölliset ja kulttuuriset erityistarpeet. Romani- ja saamelaislapsilla voi olla erityisiä tarpeita, ja ne huomioidaan.

Perhe- ja sosiaalipalvelujen lapsiperheiden sosiaaliohjauksen yksikössä työskentelee ohjaaja, jonka tehtävänä on romaniperheiden monialainen tukeminen sekä verkostoyhteistyö.

Toimiala osallistuu Harrastamisen Suomen malli Helsingissä -työhön ja tukee lasten harrastamista ehkäisevällä ja täydentävällä toimeentulotuella.

Yhteistyörakenteet ja -mallit

Toimialalla on käytössä yhteistyörakenteita ja -malleja, joissa huomioidaan lapsen tuen tarpeet esimerkiksi nivelvaiheissa. Näitä ovat muun muassa varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen sekä perhekeskuksen yhteistyöohje, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan sekä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan yhteinen lasten, nuorten ja perheiden matalan kynnyksen palvelumalli. Osana tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskes-

kus -hanketta on kehitetty ja otettu käyttöön Hyvinvointia kaikille (HY-VÄ) -mallin, joka edistää toimijoiden kokonaisvaltaista ja yhteistä ymmärrystä lapsen ja nuoren yksilöllisestä tilanteesta sekä kehitysympäristöstä. Kaikissa edellä mainituissa toimintamalleissa huomioidaan lapsen ja perheen yksilölliset tarpeet sekä kulttuuriset tekijät. Yhteisillä johtamisen rakenteilla tuetaan sovittujen toimintamallien mukaista työtä.

Lautakunta katsoo, että romanijärjestöjen kanssa tehtävä yhteistyö on välttämätön osa romanilasten, -nuorten ja perheiden tukemisen rakenteita. Toimiala tekee aktiivista yhteistyötä romanijärjestöjen ja -toimijoiden kanssa ja on mukana eri verkostoissa, joiden tehtävänä on edistää romanilasten, -nuorten ja -perheiden tukea.

Yllä olevaan toiminnan kuvaukseen perustuen lautakunta toteaa, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteuttaa romani- ja saamelaislasten hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista koskevien selvitysten toimenpide-ehdotuksia, jotka sitä koskevat. Lautakunta näkee tärkeänä, että toimialalla lisätään edelleen tietoisuutta saamelais- ja romanikulttuureista ja kiinnitetään huomiota saamelais- ja romanilasten ja -nuorten yhdenvertaiseen kohteluun. Lautakunta tunnistaa, että vähemmistöihin voi kohdistua ennakkoluuloja ja syrjintää ja siksi ne on huomioitava muun muassa ammattietiikassa sekä henkilöstön osaamisen kehittämisessä ja perehdytyksessä. Palveluissa ei syrjitä ketään minkään henkilökohtaisen ominaisuuden tai taustan vuoksi.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

On inhimillisesti ja yhteiskunnallisesti tärkeää, että romani- ja saamelaislasten oikeuksia ja hyvinvointia edistetään ja että he saavat tarvitsemaansa apua ja tukea. Hyvin toimivassa ja yhdenvertaisessa palvelussa tunnistetaan lasten, nuorten ja perheiden erityiset tarpeet osana palvelua ja hoitoa, romani- ja saamelaislapset mukaan lukien. Vähemmistöihin kohdistuvan syrjinnän ja ennakkoluulojen vuoksi on tärkeää huomioida hyvä ammattietiikka sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen koskien syrjintää ja siihen puuttumista."

Käsittely

29.08.2023 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Asiassa tehtiin seuraava vastaehdotus:

Vastaehdotus 1:

Jäsen Samuel Adouchief: Yhteistyörakenteet ja -mallit otsikon alle viimeiseen kappaleeseen 18:

"Yllä olevaan toiminnan kuvaukseen perustuen lautakunta toteaa, että sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala toteuttaa romani- ja saamelaislasten hyvinvointia ja oikeuksien toteutumista koskevien selvitysten toimenpide-ehdotuksia, jotka sitä koskevat."

Tämän jälkeen ehdotamme lisäystä:

"Lautakunta näkee tärkeänä, että toimialalla lisätään edelleen tietoisuutta saamelais- ja romanikulttuureista ja kiinnitetään huomiota saamelais- ja romanilasten ja -nuorten yhdenvertaiseen kohteluun."

Kannattaja: jäsen Kati Juva

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta hyväksyi yksimielisesti ilman äänestystä jäsen Samuel Adouchief vastaehdotuksen.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunta antoi asiasta vastaehdotuksen osalta esittelijän ehdotuksesta poikkeavan lausunnon.

15.08.2023 Pöydälle

Esittelijä

sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja
Juha Jolkkonen

Lisätiedot

Leena Marila, erityissuunnittelija, puhelin: 310 42925
leena.marila-penttinen(a)hel.fi
Anna Nikula, johtava ylläkäri, puhelin
anna.nikula(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 22.08.2023 § 154

HEL 2023-003748 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Petra Malinin ja 28 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien saamelais- ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämistä Helsingissä:

"Kasvatus- ja koulutuslautakunnan näkökulmasta saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvä aloite on tärkeä ja liittyy erityisesti koulutusta koskevien toimenpiteiden osalta toimialalla tehtävään työhön ja sen kehittämiseen. Toimialalla tunnustetaan pääkaupunkiseudulla asuvien romanien ja saamelaislasten tarpeet kulttuurinsa ja kielensä elinvoimaisuuden säilyttämiseen sekä oikeuksiensa ja hyvinvointinsa edistämiseen.

Petra Malin ja 28 valtuutettua esittävät aloitteessaan, että tuoreisiin lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiin liittyen kaupunki sitoutuu saamelaislasten ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen. Selvityksessä on 14 toimenpide-ehdotusta liittyen romanilapsiin ja -nuoriin ja 9 toimenpide-ehdotusta liittyen saamelaislapsiin ja -nuoriin. Seuraavaksi näitä toimenpiteitä käydään läpi yksitellen.

Romanilapsia ja -nuoria koskevat toimenpide-ehdotukset

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on tehostanut yhteydenpitoa ja yhteistyötä romanijärjestöjen kanssa ja tulee toteuttamaan Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 toimenpidesuosituksia.

Toimiala käynnisti vuonna 2019 romanioppijoiden tuen verkoston, jossa tehdään yhteistyötä romanitoimijoiden kanssa. Mukana on toimijoita aluehallintovirastosta, Suomen Diakoniaopistosta, Romako-hankkeesta ja kaupungin eri toimialoilta. Noin puolet verkoston jäsenistä on romani-taustaisia.

1. Tuetaan vanhemmuutta ja turvataan hyvinvointi romaniperheissä.

Toimialalla kehitetään parhaillaan mallia, jolla huoltajien osallisuutta kasvatukseen ja koulutukseen työhön saadaan vahvistettua. Lisäksi Romanioppijoiden tuen verkosto on järjestänyt romanivanhemmille vanhempainiltoja, joissa on tuettu vanhempien kykyä auttaa nuoria heidän koulupolullaan.

2. Järjestetään lasten ja vanhempien yhteistä vapaa-ajan toimintaa.

Päävastuu tämän toimenpiteen edistämisessä on kulttuuri ja vapaa-ajan toimialalla. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on mukana tärkeänä yhteistyökumppanina.

3. Järjestetään lapsille luotettavia romaniaikuisia tukemaan nuoruudessa ja aikuistumisen kynnyksellä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla huomioidaan monimuotoisuus henkilöstön palkkaamisessa. Eri koulutusasteilla toimii monikielisiä ohjaajia, jotka tukevat nuoria koulupolulla sekä auttavat kodin ja koulun yhteistyössä, heidän osaamistaan voidaan hyödyntää. Toimialalla seurataan ja arvioidaan tyytyväisyyttä romani- ja saamelaistaustaisten lasten ja nuorten palveluihin.

4. Lisätään tietoa romaneista ja romanikulttuurista kouluissa ja eri tiedotuskanavissa.

Opetushallitus on tuottanut laajan materiaalikokonaisuuden romanien kulttuurista ja historiasta. Tästä materiaalista on viestitty peruskouluille

vuonna 2022. Viestintää materiaalin olemassaolosta ja käytöstä on suunniteltu lisättäväksi lukuvuonna 2023–24.

Syksyllä 2023 ROMAHO-hanke järjestää Stadin ammatti- ja aikuisopiston henkilöstölle koulutuksia romanikulttuurista ja romaninuorten opiskelusta toisella asteella.

5. Lisätään mahdollisuuksia oppia romanikieltä koulussa oppiaineena sekä vapaa-ajalla kerhotoimintana, lastenohjelmina, kirjoina ja kerrottuina tarinoina.

Romanikieltä voi opiskella perusopetuksen aikana oman äidinkielen opintoina. Lukuvuonna 2022–23 Helsingin kaupungille ei kuitenkaan ole saatu romanikielen opettajaa, joten kielen opiskelu ei ole käytännössä ollut mahdollista. Tavoitteena on saada perusopetukseen romanikielen opettaja lukuvuodelle 2023–24. Rekrytointimarkkinointia suunnataan erityisesti kolmannen sektorin verkostoille näkyvyyden lisäämiseksi ja hakijoiden löytämiseksi. Tiedotusta romanikielen opiskelumahdollisuudesta huoltajille tehostetaan.

6. Lisätään romanilasten ja pääväestön kohtaamisia eri muodoissa kuten yhteisinä harrastuksina, leireinä, tapahtumina ja työharjoitteluina.

Koulujen kerhotoiminnan ja harrastamisen Suomen mallin avulla Helsingin kaupunki takaa oppilaille mahdollisuuden maksuttomaan yhteiseen toimintaan koulupäivän jälkeen.

Työharjoittelupaikkojen saaminen on romanitaustaisille oppilaille vaikeampaa kuin valtaväestön kuuluville oppilaille. Romako-hankkeessa on luotu työnantajapooli, jossa työnantajat voivat ilmoittaa, etteivät he syry romanitaustaisia hakijoita työhaussa. Työnantajapoolia voi hyödyntää työharjoittelupaikkojen etsimisessä. Helsingin kaupungin TET-ilmoituslupastassa työnantaja voi merkitä oman työpaikkansa olevan mukana Romakon työnantajapoolissa. Stadin ammatti- ja aikuisopistossa työssäoppimispaikkojen etsimisessä voidaan tehdä tehostettuja toimenpiteitä, mikäli opiskelijan kulttuurista sitä edellyttää. Lasten ja nuorten kanssa työskentelevien opiskelijoiden työharjoittelujaksolle valmentautumisessa voidaan tarvittaessa hyödyntää Romako-hankkeen toimijoita.

7. Tuetaan ja vahvistetaan lasten ryhmäytymistä ja kaveritaitoja koulussa ja harrastustoiminnassa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sitova tavoite vuodelle 2023 on, että vähintään 80 % peruskouluista käyttää systemaattisesti yhtä tai useampaa tunne- ja vuorovaikutustaidon ohjelmaa. Näihin ohjelmiin kuuluu niin ryhmäytys kuin kaveritaitojen opettaminen.

8. Vahvistetaan opettajien ja muiden aikuisten kykyä puuttua syrjintätilanteisiin.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käytössä Kuljitko ohi? -toimintamalli, jossa opettajia ohjeistetaan puuttumaan loukkaavaan tai syrjivään kohteluun. Opettajien ja muiden koulussa toimivien henkilöiden avuksi kaupungilla on käytössä myös Yhdenvertaisen toiminnan tarkistuslista, jonka avulla voi varmistaa, ettei omassa toiminnassaan edistä huomaamattaan syrjiviä rakenteita. Helsingin kaupungin kouluissa on käytössä KVA13-toimintamalli kiusaamisen vastustamiseen, mikä sisältää myös etniseen taustaan perustuvan kiusaamisen.

9. Tuetaan romanilapsia lapsuuden nivelvaiheissa ja tarjotaan lapsille yksilöllistä tukea.

Varhaiskasvatussuunnitelma, perusopetuksen opetussuunnitelma, lukion opetussuunnitelma ja Stadin ammatti- ja aikuisopiston toimintasuunnitelma edellyttävät tarjoamaan oppijoille heidän tarvitsemaansa tukea. Stadin ammatti- ja aikuisopisto on toteuttamassa Diakonia-ammattikorkeakoulun kanssa hanketta, jossa tuetaan romanien sujuvia siirtymiä ammattikoulutukseen ja sieltä työelämään, yrittäjyyteen ja jatkokoulutukseen. Osallistujille tarjotaan henkilökohtaista ohjausta ja vertaistukea.

10. Kohdataan romanilapset yksilöinä eikä kulttuurinsa edustajina.

Varhaiskasvatussuunnitelma, perusopetuksen opetussuunnitelma, lukion opetussuunnitelma ja Stadin ammatti- ja aikuisopiston toimintasuunnitelma edellyttävät kohtaamaan kaikki oppilaat yksilöinä.

11. Panostetaan oppilaanohjaukseen romanilasten pohtiessa jatko-opintoja ja ammatinvalintaa.

Oppivelvollisuuden laajentamisen myötä peruskouluille tuli velvollisuudeksi tarjota tehostettua henkilökohtaista ohjausta niille nuorille, jotka tarvitsevat keskivertoa enemmän ohjausta nivelvaiheissa. Helsingin kaupunki palkkasi vuosina 2022–23 kymmenen uutta oppilaanohjaajaa, jotta koulut voivat tosiasiallisesti tarjota tehostettua ohjausta kaikille sitä tarvitseville nuorille. Romanioppijoiden tuen verkosto järjesti romanioppijoille ja -huoltajille suunnatun infotilaisuuden oppivelvollisuuden laajenemisesta vuonna 2021 ja pitää vuosittain vanhempainillan yhteishautaa ja toisen asteen opiskeluvaihtoehtoista. Pääkaupunkiseudun opinto-ohjaajien seminaariin keväällä 2025 on suunnitteilla koulutus romanioppijoiden ohjaamisesta ja tukemisesta.

12. Järjestetään nuorille monipuolisesti erilaisia harjoittelu- ja kesätyöpaikkoja.

Varhaiskasvatuksen nuorten kesätyöhakulomakkeessa annettiin etusija valinnassa niille hakijoille, jotka ovat saaneet tiedon kesätyöpaikasta Romanifoorumin kautta.

TET- ja työharjoittelupaikoista kerrottiin toimenpiteen 6 kohdalla.

13. Tarjotaan lapsille mahdollisuuksia unelmointiin ja tuetaan lapsia tavoitteiden asettamisessa omien unelmien saavuttamiseksi.

Perusopetuksen opetussuunnitelma edellyttää, että jokaisella oppilaalla on oikeus kasvaa täyteen mittaansa ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä. Tässä oppilas tarvitsee kannustusta ja yksilöllistä tukea sekä kokemusta siitä, että kouluuyhteisössä häntä kuunnellaan ja arvostetaan ja että hänen oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan välitetään. Yhtä tärkeä on kokemus osallisuudesta ja siitä, että voi yhdessä toisten kanssa rakentaa yhteisönsä toimintaa ja hyvinvointia.

14. Jatkossa on tärkeää varmistaa romanilasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta jakaa tämän näkemyksen romanilasten säännöllisen kuulemisen tarkeydestä. Romanioppijoiden tuen verkoston kautta romanilapsia kyetään osallistamaan heitä koskevien päätösten yhteydessä.

Saamelaislapsia ja -nuoria koskevat toimenpide-ehdotukset

1. Tuetaan lasten luontosuhdetta ja oikeutta osallistua saamelaisten perinteisten elinkeinojen kokeilemiseen ja harjoittamiseen.

Lasten luontosuhteen vahvistaminen on kirjattu valtakunnalliseen ja Helsingin kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmiin, perusopetuksen opetussuunnitelmaan ja lukion opetussuunnitelmaan. Lisäksi lasten luontosuhteen edistymistä on vahvistettu Helsingissä käyttöön otetulla kestäväen tulevaisuuden KETTU-mallilla. Kettu-mallissa painottuvat erityisesti luontosuhteen kehittyminen (ympäristö- ja ilmastokasvatus). Tavoitteisiin kuuluu mm. retkeily lähiluonnossa, lahopuiden tutkiminen, puiden tunnistaminen, sammaliin tutustuminen, lintujen havainnointi, erilaiset aistiharjoitukset lähiluonnossa. Kettu-mallissa on yhtenä kettuna Naali Napakettu, jonka kanssa tutustutaan pohjoiseen, arktisen alueen elämään ja ilmastonmuutoksen seurauksiin siellä.

2. Sitoudutaan asetettuihin päästötavoitteisiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja perinteisten elinkeinojen säilyttämiseksi.

Helsinki on sitoutunut päästötavoitteisiin ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Alun perin Hiilineutraali Helsinki 2035 -nimellä tunnettua tavoitetta on aikaistettu viidellä vuodella ja se on nykyään Hiilineutraali Helsinki 2030. Lisäksi Helsingissä tehdään erittäin monipuolista ja konkreettista kestäväen kehityksen työtä.

3. Järjestetään lapsille sopivia kokoontumispaikkoja myös kyliin ja harvaan asutuille alueille.

4. Kehitetään julkista liikennettä ja erilaisia kuljetusmuotoja tukemaan lasten itsenäistä liikkumista kouluun ja vapaa-ajalla.

Toimenpide-ehdotukset 3 ja 4 eivät koske Helsinkiä, joka ei ole harvaan asuttu alue.

5. Lisätään tietoa saamelaisista kouluissa ja eri tiedotuskanavissa syrjinnän ja kiusaamisen vähentämiseksi.

Tietoisuutta saamelaiskulttuurista edistetään ennen kaikkea saamelaisien kansallispäivän (6.2.) alla, jolloin Helsingin kaupungin varhaiskasvatuksen yksiköihin ja kouluille jaetaan tietoa saamelaisten historiasta, kielistä ja kulttuurista. Lautakunta korostaa tarvetta tietoisuuden lisäämiselle kasvatuksessa ja opetuksessa kattavasti ja systemaattisesti sekä kehottaa toimialaa kuulemaan saamelaisyhteisöä tietoisuuden lisäämisen tavoista.

6. Koulutetaan saamenkielisiä opettajia tukemaan lasten saamelaista identiteettiä sekä turvaamaan vähintään yleinen ja tehostettu tuki omalla äidinkielellä.

Helsingin kaupunki ei järjestä korkeakoulutusta, joten kasvatus- ja koulutuslautakunta ei voi toimia tämän toimenpiteen edistämiseksi.

7. Valmistetaan saamenkielisiä oppimateriaaleja vahvistamaan saamen kielten oppimista ja käyttöä.

Helsingin kaupungin pohjoissaamen opetuksessa Pasilan peruskoulussa käytetään kansallisesti tuotettua opetusmateriaalia. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tekee myös yhteistyötä saamen kielten etäopetusta tuottavan Utsjoen kunnan kanssa.

8. Kehitetään saamenkielistä vapaa-ajantoimintaa ja saamen kielten käyttömahdollisuuksia etenkin saamelaisten kotiseutualueen ulkopuolella asuvien saamelaislasten saamelaisen identiteetin vahvistamiseksi.

Helsingin kaupunki ottaa saamelaislapset ja -nuoret huomioon kasvatuksen ja koulutuksen järjestämisessä. Päiväkotia Susannassa on pohjoissaamenkielinen ryhmä 1-5 -vuotiaille lapsille ja Pasilan peruskou-

lussa on pohjoissaamenkielinen esi- ja perusopetuksen ryhmä. Tähän mennessä kysyntä saamenkielisille ryhmille ei ole ollut niin suurta, että uusien ryhmien perustamista olisi tarvinnut suunnitella. Utsjoen kunta tuottaa saamen kielten etäopetusta, johon Helsingin peruskoulujen ja lukioiden opiskelijat voivat osallistua. Lukio-opintojen lopussa on mahdollista suorittaa saamen ylioppilastutkinto.

9. Varmistetaan saamelaislasten säännöllinen kuuleminen lasten hyvinvointiin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvissä asioissa laadullisin ja määrällisin menetelmin myös seurantatiedon saavuttamiseksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta jakaa tämän näkemyksen saamelaislasten säännöllisen kuulemisen tärkeydestä. Saamenkielisten ryhmien kaltaisten verkostojen kautta saamelaislapsia kyetään osallistamaan heitä koskevien päätösten yhteydessä.”

Käsittely

22.08.2023 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Petra Malin:

Lisätään kohtaan (45) (tietoisuuden lisääminen saamelaiskulttuurista):

”Lautakunta korostaa tarvetta tietoisuuden lisäämiselle kasvatuksessa ja opetuksessa kattavasti ja systemaattisesti sekä kehottaa toimialaa kuulemaan saamelaisyhteisöä tietoisuuden lisäämisen tavoista.”

Kannattaja: Ted Apter

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi yksimielisesti Petra Malinin vastaehdotuksen.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Antti Värtö, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 88047
antti.varto(a)hel.fi

Leeni Siikaniemi, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 86212
leeni.siikaniemi(a)hel.fi

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 22.08.2023 § 104

HEL 2023-003748 T 00 00 03

Lausunto

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Y-tunnus

0201256-6

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan näkökulmasta saamelaislasten ja romanilasten hyvinvoinnin ja oikeuksien toteutumiseen liittyvä aloite on tärkeä ja liittyy erityisesti vapaa-aikaa koskevien toimenpiteiden osalta toimialalla tehtävään työhön ja sen kehittämiseen. Toimialalla tunnustetaan pääkaupunkiseudulla asuvien romanien ja saamelaisten tarpeet kulttuurinsa ja kielensä elinvoimaisuuden säilyttämiseen sekä oikeuksiensa ja hyvinvointinsa edistämiseen. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala onkin jo tehostanut yhteydenpitoa ja yhteistyötä romanijärjestöjen kanssa ja tulee toteuttamaan Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 toimenpidesuosituksia. Romaniväestön kanssa on tehty työtä jo pidemmän aikaa erityisesti nuorisopalvelukokonaisuudessa. Toimialalla on suunnitteilla yhteistyön tiivistäminen myös saamelaisväestön edustajien kanssa.

Valtuustoaloitteessa esitetään, että tuoreisiin lapsiasiavaltuutetun toimiston selvityksiin liittyen kaupunki sitoutuu saamelaislasten ja romanilasten oikeuksien ja hyvinvoinnin edistämiseen. Romanijärjestöjen edustajien ja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ensimmäinen yhteistyötapaaminen järjestettiin 17.4.2023. Tapaamisessa keskusteltiin yhteistyötarpeista sekä käytännön toimenpiteistä järjestöjen ja toimialan välisen yhteistyön tiivistämiseksi. Tapaamisessa oli mukana seitsemän romanijärjestöjen ja -hankkeiden edustajaa, kymmenen toimialan edustajaa (edustettuina nuorisopalvelukokonaisuus, kirjastopalvelukokonaisuus, kulttuuripalvelukokonaisuus, liikuntapalvelukokonaisuus sekä hallinto- ja tukipalvelukokonaisuus) sekä yksi Aluehallintoviraston edustaja. Vastaava tapaaminen sovittiin järjestettäväksi vuosittain.

Yhteistyötapaamisessa Aluehallintoviraston edustaja esitteli Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 kulttuurin ja vapaa-ajan palvelujen kehittämiseen liittyviä toimenpidesuosituksia. Lapsiasiavaltuutetun laatiman romanilapsia koskevan selvityksen toimenpide-ehdotukset ovat osin päällekkäisiä tai limittäisiä Romanipoliittisen ohjelman 2023–2030 toimenpidesuositusten kanssa.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala on sitoutunut Helsingin kaupungin palvelujen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelman toimenpiteisiin vuosille 2022–2025. Toimialan yhdeksi kehittämiskohteeksi on asetettu häirinnän ehkäiseminen ja julkisen tilan turvallisuuden edistäminen. Tätä edistetään toimenpiteellä, jonka tavoitteena on ottaa turvallisemman tilan periaatteita käyttöön nuoriso-, kulttuuri-, kirjasto- ja liikuntapalvelukokonaisuuksien toimipaikoissa niin, että asiakkaille suunnatut turvallisemman tilan periaatteet tulevat olemaan vuonna 2025 käytössä ainakin 20 toimipaikassa tai yksikössä, vähintään kolmessa jokaisessa palvelukokonaisuudessa.

Jo edellisen valtuustokauden aikana otettiin käyttöön asiakkaille suunnatut turvallisemman tilan periaatteet keskustakirjasto Oodissa. Nuorisopalvelukokonaisuudessa periaatteet on laadittu tai niitä ollaan parhailaan tekemässä kaikissa työyhteisöissä. Liikuntapalveluiden osalta periaatteet on tähän mennessä otettu käyttöön Yrjönkadun uimahallissa tammikuussa 2023.

Helsingin kaupunki on mukana Unicefin Lapsiystävällinen kunta -mallissa. Onnistuneesta kehittämistyöstä Unicef voi myöntää kunnalle Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan yhdessä Unicefin kanssa kesällä 2024. Yksi keskeinen tavoite on lasten ja nuorten kanssa työskentelevien osaamisen vahvistaminen lapsen oikeuksista, jota toteutetaan kansallisen lapsistrategian tuottamien koulutuksien avulla. Lasten ja nuorten osallisuuteen sekä haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja nuorten huomioimiseen toiminnassa ja palvelujen kehittämisessä on Lapsiystävällinen kunta -työn näkökulmasta tärkeä painopiste.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan ja romanijärjestöjen yhteistyötapaamisessa keskusteltiin DIAKin Romako-hankkeen työnantajapoolista. Romako-hankkeen työnantajapooli on hakupalvelu, josta romanitautaiset opiskelijat ja valmistuneet voivat etsiä itselleen sopivia työnantajia työ- ja harjoittelupaikkoja varten. Nuorisopalvelukokonaisuus on jo ilmoittanut osan nuorisotyöyksiköstään pooliin ja toimialalla lähdetään selvittämään mahdollisuuksia laajentaa toimintamallia muihinkin palvelukokonaisuuksiin. Yhteistyötapaamisessa sovittiin myös muun muassa järjestettäväksi seuraavan romanien kansallispäivän 8.4.2024 tapahtumia ja sisältöjä entistä laajemmin toimialan palvelukokonaisuuksien ja romanijärjestöjen yhteistyönä.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan tavoitteena on tiivistää yhteistyötä myös pääkaupunkiseudun saamelaisien kanssa. Saamelaisväestön edustajien kanssa on suunnitteilla järjestettäväksi vastaava yhteistyötapaaminen kuin romanijärjestöjen edustajien kanssa. Tapaamisessa tullaan käsittelemään myös lasten ja nuorten hyvinvointiin ja oikeuksiin liittyviä aiheita.

Helsinki on tällä strategiakaudella sitoutunut aktiivisesti edistämään osallisuutta lasten ja nuorten arjessa (KH 7.2.2022 117§). Tavoitteena on, että jokainen lapsi ja nuori kokee osallisuutta ja että lasten ja nuorten ääni kuuluu monipuolisesti koko kaupungissa. Helsingissä on käytössä myös monipuolisia vaikuttamisen menetelmiä ja kanavia nuorille. Helsingissä toimii mm. aktiivinen nuorisoneuvosto, kaupungissa on erilaisia kokemusasiantuntijaryhmiä ja lapset ja nuoret vaikuttavat talouden käytön suunnitteluun osallistuvan budjetoinnin prosesseissa. Esimerkiksi nuorisopalveluiden toteuttama osallistuva budjetointi, Nuorten

budjetti, tavoittaa vuosittain yli 10 000 12–17-vuotiasta nuorta. Kuluvalla strategiakaudella Helsingissä kokeillaan kaksi kertaa vuodessa järjestettäviä avoimia apulaispormestarien toimialailtoja, joissa lapset ja nuoret voivat tuoda esiin heille tärkeitä asioita suoraan kaupungin johdolle. Lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamista tukeviin toimintoihin pyritään saamaan mukaan kaikkia nuoria ja vahvistamaan edelleen saamelais- ja romaninuorten mukaan kutsumisen tapoja.

Nuorisopalvelukokonaisuus

Nuorisopalvelukokonaisuus edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta, syrjimättömyyttä, saavutettavuutta ja moninaisuutta. Tavoitteena on, että kaikki työmme tähtää kaikille nuorille mahdolliseen, turvalliseen ja jokaista kunnioittavaan vuorovaikutukseen ja tekemiseen. Nuorisotyön lähtökohtana on, että nuori kohdataan myönteisesti, sellaisena kuin hän on - niin tarpeineen, toiveineen, kiinnostuksenkohteineen, taustoineen kuin mahdollisesti näihin liittyvine etuoikeuksineen tai niiden puuttumisineen. Näin nuorten monimuotoisuus, myönteinen kohtaaminen monenlaisten nuorten kanssa, on nuorisotyön ytimessä. Nuorisotyötä tehdään kaikkien nuorten kanssa ja monipuolinen toimintamme on kaikille avointa: esimerkiksi nuorisotaloilla, erityistoimipaikoissa kuten skeittihallilla, kotieläintilalla, musiikkistudioissa, leireillä ja retkillä ja monessa muussa toiminnassa. Nuorten ryhmille ja järjestöille tarjotaan myös monenlaista tukea, esimerkiksi tiloja ja avustuksia.

Turvallisemman tilan periaatteiden laatiminen kaikissa nuorisotyöyksiköissä sekä työyhteisöjen kesken että yhdessä nuorten kanssa varmistavat omalta osaltaan kaikille nuorille mahdollisimman turvallista toimintaa. Periaatteet on joko laadittu tai niitä ollaan tekemässä kaikissa nuorisopalvelukokonaisuuden työyhteisöissä.

Samanaikaisesti kaikille avoimen toiminnan rinnalla, huomioimme myös nuorten erilaiset tarpeet kohdentamalla työtämme myös tarvittaessa esimerkiksi romaninuoriin, sateenkaarinuoriin ja kotoutumassa oleviin nuoriin. Jo noin 20 vuoden ajan kaupungin nuorisotyössä on toteutettu romaninuorille myös erillistä, heidän tarpeidensa mukaista, ainoastaan romaninuorille kohdennettua työtä. Romaninuorille on tarjolla säännöllisesti kerhotoimintaa, retkiä, leirejä, tapahtumia sekä yksilöllistä tukea nuoren tarpeisiin vastaten, esimerkiksi koulunkäyntiin ja mielekkääseen vapaa-aikaan liittyen. Romaninuria -ja aikuisia on jo pitkään ollut työntekijöinä, harjoittelijoina, oppisopimusopiskelijoina ja kesätyöntekijöinä nuorisopalvelukokonaisuudessa. Kansallista romanipäivää vietetään vuosittain yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa.

Romaninuorille suunnatun työn kehittämisessä kuullaan aktiivisesti nuoria ja pyritään vastaamaan heidän tarpeisiinsa. Esimerkkinä tästä

ovat yhdessä muiden pääkaupunkiseudun nuorisotoimien ja romanijärjestöjen kanssa jo pitkään toteutettu leiritoiminta, joka tukee nuoria mm. koulutukseen ja työelämään, hyvinvointia vahvistaviin elämäntapoihin ja laajemmin elämänhallintaan liittyvien taitojen kehittymisessä. Osana Romanipoliittisen ohjelman toimenpide-ehdotuksia on myös suunnitella romaninuorten vapaa-ajanviettoon liittyvä tutkimushanke.

Saamelaisnuorille ei ole nuorisopalvelukokonaisuudessa erikseen kohdennettua toimintaa. Tälle ei ole ollut nuorisotyössä eikä toistaiseksi muulla tavoinkaan tunnistettua tarvetta. Lautakunta kehottaa toimialaa selvittämään saamelaisnuorilta tarvetta heille kohdennetulle toiminnalle. Lisäksi lautakunta kehottaa toimialaa lisäämään yhteistyötä kasvat- ja koulutuksen toimialan kanssa saamelaislasten ja -nuorten osallistamiseksi nuorisopalveluiden toimintaan aikaisempaa paremmin.

Nuorten kanssa moninaisesti tarpeisiin vastaavassa työssä on läsnä kaikki moninaisuus myös hänen kanssaan toimivalla nuorisotyöntekijällä; monenlaista osaamista, kokemusta ja sen rinnalla taustaa, joka vaikuttaa kohtaamiseen, siihen kaikkeen, mitä yhdessä tehdään ja millaiseksi vuorovaikutus muodostuu. Nuorisotyöntekijälle tämän kaiken tunnistaminen on merkityksellistä nuorten moninaisuuden ja moninaisten nuorten kanssa työssä. Tätä tukevat osaamisen kehittäminen esimerkiksi antirasistisesta työotteesta, johon koko nuorisopalvelukokonaisuuden henkilökunta osallistui vuonna 2022.

Kirjasto - ja kulttuuripalvelukokonaisuudet

Kirjasto- ja kulttuuripalvelukokonaisuudet ovat tuoneet romani- ja saamelaiskulttuuria esille näyttelyin ja tapahtumin. Hilja Grönfors & Latšo Džinta esiintyi Vuotalossa romanien kansallispäivänä 8.4.2022. Kaupungin museo on huomionnut tapahtumisissaan romanien kansallispäivän parin vuoden välein. Pasilan kirjastossa järjestettiin 6.4.2022 Romanimusiikin ja -kulttuurin ilta yhteistyössä nuorisopalveluiden ja romanitoimijoiden kanssa. Helmet-kirjaston kokoelmissa on noin 150 nidettä kirjallisuutta eri saamen kielillä sekä musiikkiäänitteitä. Romanien ja saamelaisten kansallispäivinä useissa kirjastoissa järjestetään näyttelyitä romanien ja saamelaisten teoksista sekä romani- ja saamelaiskulttuurista kertovasta aineistosta.

Lautakunta kehottaa lisäksi toimialaa edistämään romanilasten ja vanhempien yhteistä vapaa-ajan toimintaa.

Käsittely

22.08.2023 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Esittelijä muutti esitystään siten, että korjataan tekstissä kohdat saamenkielinen muotoon saamelainen.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi esittelijän muutetun ehdotuksen.

Vastaehdotus:

Veronika Honkasalo: 1) Kulttuuripalveluiden kohtaan lisäys: Lautakunta kehottaa lisäksi toimialaa edistämään romanilasten ja -vanhempien yhteistä vapaa-ajan toimintaa.

2) Kohdassa: ”Saamelaisnuorille ei ole nuorisopalvelukokonaisuudessa erikseen kohdennettua toimintaa. Tälle ei ole ollut nuorisotyössä tois-
taiseksi muulla tavoinakaan tunnistettua tarvetta” LISÄYS: Lautakunta kehottaa toimialaa selvittämään saamelaisnuorilta tarvetta heille kohdennetulle toiminnalle. Lisäksi lautakunta kehottaa toimialaa lisäämään yhteistyötä kasvatus- ja koulutuksen toimialan kanssa saamelaislasten ja -nuorten osallistamiseksi nuorisopalveluiden toimintaan aikaisempaa paremmin.

Kannattaja: Nina Miettinen

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta hyväksyi Veronika Honkasalon vastaehdotuksen yksimielisesti.

20.06.2023 Pöydälle

Esittelijä

nuorisoasiainjohtaja
Mikko Vatka

Lisätiedot

Sini Perho, suunnittelija, puhelin: 09 310 71596
sini.perho(a)hel.fi
Tiina Larva, kehittämisasiantuntija, puhelin: 310 85098
tiina.larva(a)hel.fi